

Strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* (1071)

Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek:

Gatunek występuje wyłącznie w regionie biogeograficznym kontynentalnym.

Koordynatorzy obecny i w poprzednim badaniu:

Koordynator 2011 i 2014: Marcin Sielezniew

Eksperti lokalni obecni i w poprzednim badaniu:

Eksperti lokalni 2014:

Krzysztof Deoniziak, Marek Hołowiński, Władysław Michalczuk
(poprzednio – 2011: Krzysztof Deoniziak, Marek Hołowiński, Władysław Michalczuk)

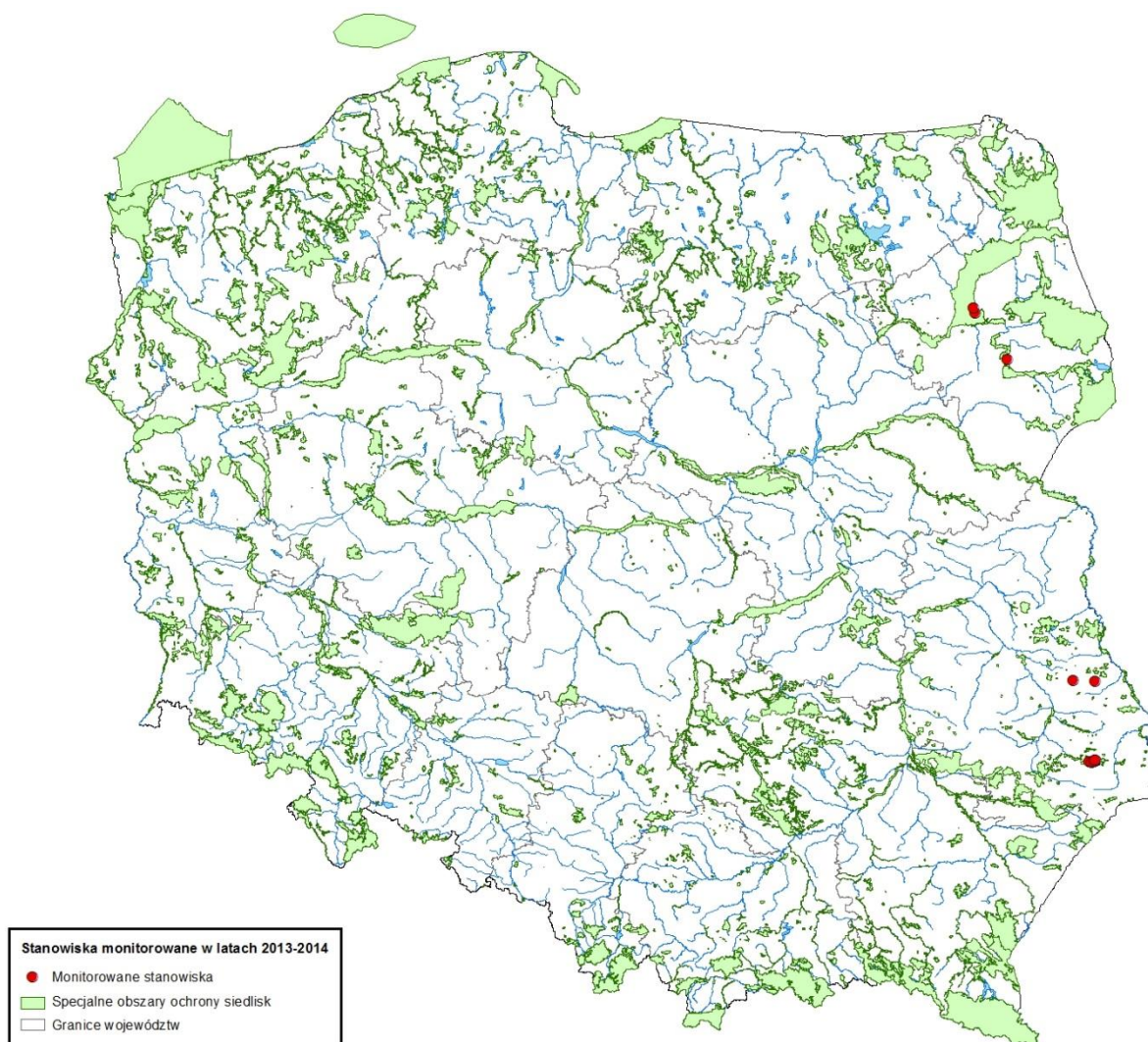
Rok/lata poprzednich badań: 2011

Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Monitoring gatunku w 2014 r. przeprowadzono na 10 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Stanowiska te są zlokalizowane na Podlasiu oraz Lubelszczyźnie i wg. aktualnego stanu wiedzy w pełni reprezentują rozmieszczenie geograficznego strzępotka edypusa w Polsce. Z tych 10 stanowisk 8 było badanych w roku 2011, a dwa zlokalizowane w Dolinie Biebrzy, które nie były znane w czasie poprzednich obserwacji, monitorowano po raz pierwszy. Nie można wykluczyć odnalezienia w przyszłości nowych stanowisk tego gatunku, biorąc pod uwagę prawie wszystkie obecnie znane zostały odkryte w ostatniej dekadzie. W przyszłości wszystkie stanowiska łącznie z tymi, które być może zostaną dopiero odkryte (mało prawdopodobne, żeby ich liczba wzrosła znacząco) powinny zostać objęte monitoringiem biorąc pod uwagę niewielką liczbę stanowisk w Polsce i status konserwatorski gatunku (gatunek krytycznie zagrożony CR).

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach (10)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk z daną oceną).

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)			
		FV właściwa	U1 niezadowolająca	U2 zła	XX nieznana
Populacja	Liczba obserwowanych osobników	-	5	5	-
	Indeks liczebności	-	4	6	-
	Izolacja	7	2	1	-
Siedlisko	Powierzchnia	9	1	-	-
	Zarastanie ekspansywnymi bylinami	8	1	1	-
	Zarastanie przez drzewa/krzewy	8	2	-	-

Populacja

Liczba obserwowanych osobników i indeks liczebności. Maksymalna liczba obserwowanych osobników na 100 m transektu w czasie jednej obserwacji wahała się od 0,53 na stanowisku K***e do 8,9 na stanowisku Ś*** 2. Jakość zebranych danych umożliwiła kalkulację indeksów liczebności dla wszystkich stanowisk. Wartości tego wskaźnika wahały się od 1,4 na T***u R***i do 16,7 na stanowisku Ś***e 1. Na żadnym ze stanowisk ocena nie była właściwa (po 5 ocen U1 i U2 dla *liczby obserwowanych osobników* oraz odpowiednio 4 i 6 w przypadku *indeksu liczebności*). Generalnie wyższe zagęszczenia były obserwowane w przypadku 4 stanowisk w Dolinie Sieniochy.

Izolacja. Wszystkie stanowiska w Dolinie Sieniochy były położone relatywnie blisko siebie (300-1200 m). W ich przypadku istnieje prawdopodobieństwo funkcjonowania populacji gatunku na zasadzie metapopulacji. Dwa stanowiska w Dolinie Biebrzy oddzielał od siebie pas ok. 2km niesprzyjających siedlisk, ale również bardzo prawdopodobna jest wymiana osobników między tymi lokalizacjami. Znacznie większa *izolacja* była w przypadku stanowisk zlokalizowanych w pobliżu C***a, tj. K***a i T***a S***e (11 km). Najbardziej izolowane było jednak T***o R***i w Narwiańskim Parku Narodowym oddalone od najbliższych znanych populacji w Dolinie Biebrzy o ok. 36 km. Biorąc pod uwagę braki inwentaryzacyjne oraz fakt, że prawie wszystkie stanowiska zostały znalezione w ostatnim czasie nie można wykluczyć istnienia kolejnych populacji i w związku z tym obraz dotyczący izolacji może odbiegać od tego, który się rysuje w chwili obecnej.

Siedlisko

Powierzchnia. Powierzchnia stanowisk była bardzo zróżnicowana i wahała się od ok 1 ha w przypadku stanowiska Ś***e 1 do ok. 200 ha w przypadku stanowiska S***e w Dolinie Biebrzy. W przypadku prawie wszystkich stanowisk była ona jednak oceniona jako zadowolająca (FV), za wyjątkiem stanowiska o najmniejszej powierzchni – Ś***e 1 (U1).

Zarastanie ekspansywnymi bylinami i zarastanie przez drzewa i krzewy. Zarastanie *bylinami* było na większości stanowisk (8 na 10) ocenione jako nieistotne (FV) za wyjątkiem T***a S***e oraz stanowiska

Ś***e 2, gdzie pokrywa trzciny była szacowana odpowiednio na 70 i 30% (oceny U2 i U1). Zarastanie drzewami i krzewami, a konkretnie wierzbą, zanotowano jedynie na stanowiskach: T***o R***i oraz T***o S***e (odpowiednio 30 i 15%), gdzie wskaźnik oceniono w związku z tym na U1.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań
Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2011 i 2014

L.p.	Lokalizacja stanowiska (obszar N2000 lub województwo)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach							
			Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
			2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
1.	PLH060025 Dolina Sieniochy	A***a	U1	U1	FV	FV	U1	FV	U1	U1
2.	PLH060067 Kamień	K***ń	U1	U2	FV	FV	FV	U1	FV	U2
3.	PLH200008 Dolina Biebrzy	K***a	-	U2	-	FV	-	U1	-	U2
4.	PLH060025 Dolina Sieniochy	S***w	U1	U2	U2	FV	U2	U1	U2	U2
5.	PLH200008 Dolina Biebrzy	S***e	-	U2	-	FV	-	U1	-	U2
6.	PLH060025 Dolina Sieniochy	Ś***e 1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
7.	PLH060025 Dolina Sieniochy	Ś***e 2	U1	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1
8.	PLH060025 Dolina Sieniochy	Ś***e 3	FV	U1	FV	FV	FV	U1	FV	U1
9.	PLH200002 Narwiańskie Bagna	T***o R***i	U2	U2	U1	U1	U1	U1	U2	U2
10.	PLH060024 Torfowisko Sobowice	T***o S***e	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
Suma ocen			1 FV 6 U1 1 U2	4 U1 6 U2	4 FV 2 U1 2 U2	6 FV 3 U1 1 U2	2 FV 4 U1 2 U2	2 FV 7 U1 1 U2	2 FV 3 U1 3 U2	4 U1 6 U2

Populacja

Stan populacji na żadnym ze stanowisk monitorowanych w 2014 r. nie został uznany za właściwy (4 oceny U1 i 6 U2). Zdecydowały o tym głównie niskie zagęszczenia obserwowanych imagines, które w przypadku stanowisk monitorowanych po raz drugi były niższe niż w roku 2011 r. Nie wiadomo jakie są przyczyny tego zjawiska, ponieważ nie wiemy, jakim naturalnym fluktuacjom podlegają populacje strzępotka edypusa oraz na jakie fazy tych fluktuacji przypadły obserwacje. Monitoring prowadzony raz na kilka lat nie pozwala na takie analizy. Trzeba jednak zauważyć, że rok 2014 r. ogólnie nie był „dobry” dla wielu gatunków motyli dziennych ze względu na niekorzystne warunki pogodowe w czerwcu. Warto również dodać, że waloryzacja ma charakter prowizoryczny i nie należy wykluczyć, że niskie zagęszczenia są typowe, szczególnie w przypadku siedlisk tak rozległych, jak w Dolinie Biebrzy. Jeśli w przyszłości okaże się, że wskaźniki liczebności tych populacji utrzymują się na stałym poziomie, należy rozważyć skorygowanie waloryzacji lub też uwzględnienie powierzchni zajmowanej przez gatunek przy ocenie stanu populacji (obecnie wskaźnik ten stanowi składową ocenę stanu siedliska). Należy też zwrócić uwagę, że w przypadku jednego stanowiska (Torfowiska Rynki) ocena stanu populacji nigdy nie będzie wyższa ze względu na jego

znaczną izolację. Aby rozstrzygnąć czy wskaźnik ten powinien w tak dużym stopniu wpływać na ocenę, konieczne jest zbadanie kondycji genetycznej poszczególnych populacji.

Siedlisko

Stan siedlisk wydaje się być generalnie lepszy niż stan populacji (6 na 10 stanowisk otrzymało ocenę FV). W przypadku T****a S****e zła ocena wynika z zarastania trzciną a w przypadku T****a R****i ocena niezadawalająca ze znacznego pokrycia szybko odrastającymi po zabiegu ochrony czynnej wierzbami. Stanowisko Ś****e 1 niezadawalająca ocenę zawdzięcza niewielkiej powierzchni, a Ś****e 2 – wkraczaniu trzciny pospolitej na stanowisko.

Osiem stanowisk badanych było powtórnie. Dla większości (6 st.) oceny stanu siedliska pozostały bez zmian. Zmiany dotyczą 2 stanowisk. W 2014 r. na stanowisku Ś****e 2 stan siedlisk oceniono niżej (U1) niż poprzednio (FV), ponieważ w związku z brakiem użytkowania rolniczego na teren stanowiska wkracza trzcina pospolita. Na stanowisku S****w wyższa ocena - FV (poprzednio U2) wynika z poprawy jakości siedliska na skutek użytkowania kośnego w ramach pakietu rolnośrodowiskowego. Ale uwaga: Na T****u R****i, gdzie oceny z obu etapów prac są podobne, obserwuje się jednak szybki proces zarastania wierzbami po zabiegach wykonanych zimą 2011 r.

Perspektywy ochrony

Tylko na dwóch stanowiskach perspektywy ochrony oceniono jako dobre (stanowiska A****a i Ś****e 3 w woj. lubelskim). Na pozostałych stanowiskach perspektywy gatunku są złe (T****o S****e) lub niezadawalające (pozostałe), głównie z uwagi na obserwowane i przewidywane negatywne oddziaływania związane z sukcesją biocenotyczną. Warto również zwrócić uwagę na niepewność dotyczącą efektów wprowadzonego użytkowania, szczególnie jesienno-koszenia łąk, które mogło się przyczynić do znacznej redukcji obserwowanych osobników na stanowisku Swaryczów. Na dwóch stanowiskach podjęto zabiegi ochrony czynnej (T****a R****i i T****o S****e), ale ich skuteczność wydaje się być wątpliwa.

W sumie na 8 powtórnie monitorowanych stanowiskach perspektywy ochrony gatunku oceniono podobnie tylko na 3 stanowiskach (Ś****e 1, T****o R****i i T****o S****e). Gorsze oceny w 2014 r. dotyczyły 2 stanowisk (Ś****e 3, K****ń). Warto tu zwrócić uwagę, że w przypadku stanowiska K****ń przyczyną była intensyfikacja użytkowania. Na 3 stanowiskach oceny perspektywy się poprawiły (A****a, S****w, Ś****e 2), np. na stanowisku Ś****e 2 zanotowano wzrost liczby obserwowanych osobników (choć stan populacji nadal U1).

Ocena ogólna

Ogólny stan ochrony na żadnym ze stanowisk nie został oceniony jako właściwy (4 oceny U1 i 6 ocen U2), co wynika niskiej oceny stanu populacji w 2014 r. oraz mniejszej lub większej niepewności związanej z przyszłością poszczególnych populacji. Trzeba jednak ponownie podkreślić, że nie wiadomo, czy mamy do czynienia z tendencjami regresywnymi odnośnie stanu populacji czy też relatywnie niskie obserwowane zagęszczenia są efektem sezonowych fluktuacji, a na który wpływ mogą mieć np. warunki pogodowe.

W przypadku 8 powtórnie monitorowanych stanowisk oceny pozostały bez zmian na 6 stanowiskach. Niższe oceny w 2014 r. dotyczą stanowisk Kamień i Śniatycze 3, na co decydujący wpływ miały niższe obserwowane liczebności gatunku, a co za tym idzie niższa ocena stanu populacji.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Tab. 3. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach N2000 i porównanie wyników badań
Zestawienie ocen parametrów stanu ochrony gatunku na badanych obszarach N2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2011 i 2014

Obszar N2000	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
PLH060025 Dolina Sieniochy	FV	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U1
PLH060067 Kamień	U1	U2	FV	FV	FV	U1	U1	U2
PLH060024 Torfowisko Sobowice	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
PLH200008 Dolina Biebrzy	-	U1	-	FV	-	FV	-	U1
PLH200002 Narwiańskie Bagna	U1	U2	XX	U1	XX	XX	U1	U2
Suma ocen	1 FV 3 U1	2 U1 3 U2	1 FV 1 U1 1 U2 1 XX	3 FV 1 U1 1 U2	1 FV 1 U1 1 U2 1 XX	1 FV 2 U1 1 U2 1 XX	3 U1 1 U2	2 U1 3 U2

Wszystkie badane stanowiska były położone na obszarach Natura 2000 i w związku z tym na ich podstawie można wyciągnąć wnioski odnośnie stanu gatunku na poszczególnych obszarach. W przypadku T***a R***i, T***a S***e oraz K***a są to jedyne stanowiska na obszarach i w związku z tym ocena stanu gatunku na tych stanowiskach jest tożsama z oceną stanu gatunku na całych obszarach. Pięć stanowisk zlokalizowanych jest na obszarze „Dolina Sieniochy”, a dwa w „Dolinie Biebrzy” i mimo ogólnej oceny niezadowolającej, perspektywy ochrony gatunku rysują się tam najlepiej, biorąc pod uwagę, że prawdopodobnie w obu przypadkach mamy do czynienia z dużymi metapopulacjami gatunku.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 4. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (10)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z rokiem 2011

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach tak- podać liczbę/nie
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
A03	koszenie / ścinanie trawy	10							1			3
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	10							1			nie
A03.02	nieintensywne koszenie	10	1									nie

A04.01.01	intensywny wypas bydła	10	1									
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	10	1									nie
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	10								1		nie
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	10									1	nie
C01.03.01	Ręczne wycinanie torfu	10									2	5
J01.01	Wypalanie	10						1			1	5
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie	10							1	1		5
K01.03	Wyschnięcie	10								1		nie
K01.04	Zatopienie	10								1		nie
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	7		1					1	5		7

Najwięcej negatywnych oddziaływań podobnie jak w 2011 r. eksperci lokalni przypisywali sukcesji. W dwóch przypadkach za niebezpieczeństwo uznano koszenie i ręczne wycinanie torfu. Pozostałe oddziaływania były wzmiankowane tylko w pojedynczych przypadkach. W porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się skala wypalania (z 5 do 2 stanowiska), a także zupełnie przestało być wykazywane „pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych”.

Tab. 5. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (10) Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z rokiem 2011

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach tak-podać liczbę/nie
			A	B	C	
A02	zmiana sposobu uprawy	10	1			1
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	10	1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy	10	2			2
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	10		4		nie
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	10			1	nie
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	10		1	1	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	10			2	2
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	10		1	1	1

J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie	10	2	1		1
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	10	1	1		nie
K01.03	Wyschnięcie	10		1		nie
K01.04	Zatopienie	10		1		nie
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	10	2	1		2

Najwięcej przewidywanych zagrożeń łączonych jest z intensyfikacją użytkowania rolniczego (koszenie, zaorywanie, stosowanie pestycydów i nawozów). Eksperti lokalni wymieniają również zmiany sukcesyjne i stosunków wodnych oraz kolekcjonerstwo. Struktura zagrożeń jest generalnie podobna co w roku 2011.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 6. Gatunki obce

Zestawienie informacji o gatunkach obcych, stwierdzonych w trakcie monitoringu gatunku

Obszar N2000	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce (lista gatunków)	
		Wyniki poprzednich badań (2011)	Wyniki obecnych badań (2014)
PLH060024 Torfowisko Sobowice	T***o S***e	-	niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> DC. nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie.

Na chwilę obecną modyfikacja metodyki nie wydaje się celowa. Jeśli w przyszłości okaże się, że wskaźniki liczebności poszczególnych populacji utrzymują się na niskim, ale stabilnym poziomie należy rozważyć skorygowanie waloryzacji lub też uwzględnienie powierzchni zajmowanej przez gatunek przy ocenie stanu populacji (obecnie wskaźnik ten stanowi składową oceny stanu siedliska). Niestety bez corocznego monitoringu, poznanie naturalnych fluktuacji liczebności będzie trudne. Liczenia dokonywane z częstotliwością co kilka lat mogą dać błędny obraz sytuacji poszczególnych populacji, ponieważ mogą przypaść na maksima lub minima liczebności w cyklu wieloletnim.

Weryfikacji może wymagać również wskaźnik „Izolacja”, ale tu wskazane jest uprzednie przeprowadzenie badań genetycznych (analiza kondycji genetycznej poszczególnych populacji oraz przepływu genów między nimi).

Wypracowanie optymalnej metody oceny stanu siedlisk gatunku jest trudne ze względu na braki w wiedzy dotyczącej ekologii strzępotka edypusa i wydaje się, że na dzień dzisiejszy nie można zaproponować lepszego podejścia.

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

W ciągu trzech lat stan wiedzy na temat ekologii gatunku w Polsce nie uległ poprawie, a bez tego trudno sobie wyobrazić skuteczną ochronę. Istotne jest przede wszystkim zbadanie preferencji mikrosiedliskowych imagines, pokarmowych gąsienic oraz kondycji genetycznej poszczególnych populacji tego priorytetowego gatunku.

Ogólnie jednak celem działań ochronnych powinno być utrzymywanie otwartego charakteru siedlisk ze strukturą kępkową i licznym występowaniem trzęślicy modrej - jedynej jak do tej pory potwierdzonej rośliny żywicielskiej strzępotka edypusa w Polsce. Optymalnym sposobem użytkowania jest prawdopodobnie późne wysokie koszenie rotacyjnie fragmentów siedliska. Nie należy jednak wprowadzać użytkowania na siedliska gdzie motyl występuje i jednocześnie nie przejawiają one oznak degeneracji. Należy też unikać jednoczesnego koszenia całej powierzchni tj. przykładowo zdecydowanie lepiej kosić rotacyjnie 50% powierzchni co roku niż całą raz na 2 lata. Takie sugestie pojawiają się zresztą w raportach. Ponadto w przypadku stanowiska Swaryczów istnieją podejrzenia, że spadek liczebności gatunku ma związek z wykoszeniem całej powierzchni.

Ważne są działania nastawione na eliminację lub przynajmniej redukcję pokrywy trzciny biorąc pod uwagę fakt, że miejsca porośnięte tą rośliną stają się nieatrakcyjne dla gatunku, jak było to odnotowane na Torfowisku Sobowice. Istotne jest również usuwanie podrostu drzew i krzewów. Zabiegi takie mały miejsce ostatnio na T***u R***i i ***u S***e jednak ich skuteczność wydaje się wątpliwa. Przykładowo wierzby mają tendencję bujnego odrastania po zabiegach ochrony czynnej i konieczne jest znalezienie metody radzenia sobie z tym problemem. Należy zwrócić uwagę, aby przy odkrzaczaniu nie cierpiały otwarte fragmenty stanowisk (rozjeżdżanie, składowanie gałęzi itp.). Kolejnym elementem powinno być zadbanie o właściwe stosunki wodne (przesuszenie sprzyja sukcesji) oraz zapobieganie eutrofizacji. Nie wykluczone, że np. w przypadku T***a S***e nawozy stosowane na okolicznych polach uprawnych wpływają na florę stanowiska motyla, co sygnalizuje ekspert lokalny.

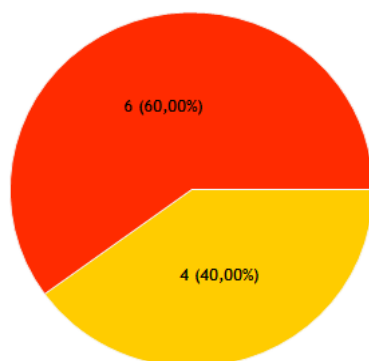
Syntetyczne podsumowanie wyników dla gatunku

W roku 2014 monitoringiem objęto 10 stanowisk strzępotka edypusa tj. wszystkie aktualnie znane krajowe populacje gatunku. We wcześniejszym etapie prac 2011 monitorowano 8 stanowisk (bez 2 stanowisk w Dolinie Biebrzy, które zostały znalezione w ostatnim czasie).

Poniższe wykresy (Ryc. 1-4) przedstawiają dla poszczególnych parametrów udział stanowisk o różnym stanie ochrony.

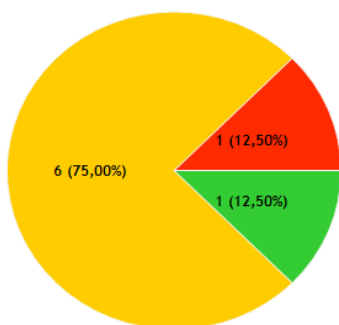

Populacja 2014

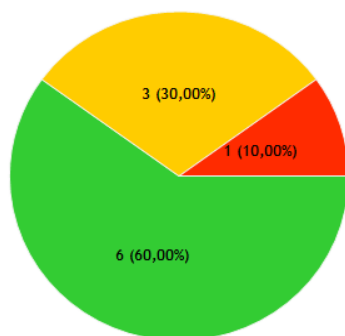
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Populacja 2011

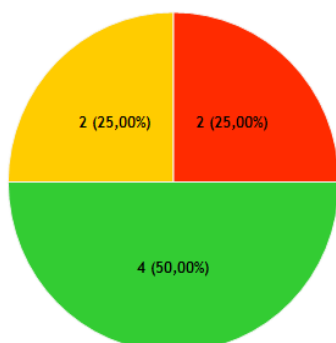

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

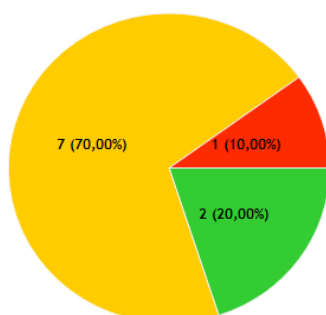
Siedlisko 2014

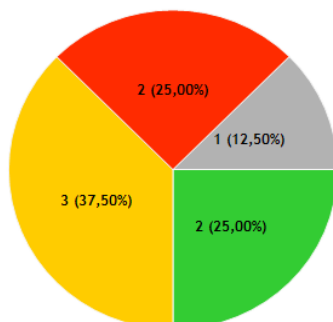
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Siedlisko 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Perspektywy ochrony 2014

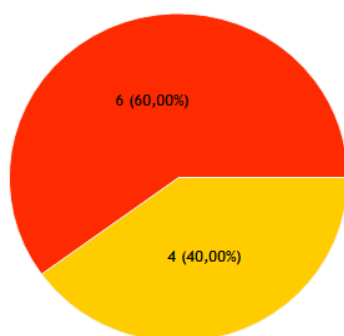
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Perspektywy ochrony 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

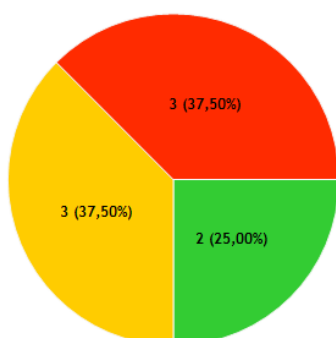

Ocena ogólna 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Populacja

Wśród 10 monitorowanych w 2014 roku stanowisk strzępotka edypusa większość zlokalizowana jest w województwie lubelskim, a tylko dwa w podlaskim (K***a i S***e). Właściwego stanu populacji FV nie stwierdzono na żadnym stanowisku, 4 stanowiska (40%) otrzymały oceny niezadowolające U1 (A***a, Ś***e 1, Ś***e 2, Ś***e 3) i 6 złe U2 (T***o S***e, T***o R***i, S***e, K***ń, K***e, S***w). O takim stanie decydowały głównie wskaźniki *liczba obserwowanych osobników* i *indeks liczebności*. Wskaźnik *izolacja* oceniany był lepiej aż 7 stanowisk otrzymało ocenę FV, ocenę U1 uzyskały stanowiska T***o S***e i K***ń, a ocenę złą najbardziej izolowane T***o R***i.

W roku 2011 monitoring wykonywano na nieco mniejszej (o 2) liczbie stanowisk. należy podkreślić większą liczbę ocen złych w 2014 r. oraz fakt, że żadne stanowisko nie uzyskało oceny właściwej FV (w 2011 r. tak oceniono Śniatyczne 3). Gorsze oceny stanu populacji wynikają z niższych liczebności gatunku stwierdzonych w roku 2014, co z kolei może być efektem albo rzeczywistego pogorszenia kondycji lokalnych populacji na

skutek niekorzystnych zmian siedliskowych (aczkolwiek gorszy stan siedliska stwierdzono tylko w przypadku stanowiska Ś***e 2), albo wieloletnich fluktuacji liczebności.

Siedlisko

Stan siedlisk oceniono wyżej niż stan populacji. Wśród 10 monitorowanych w 2014 roku stanowisk strzępotka edypusa, właściwy stan siedlisk FV stwierdzono na 6 stanowiskach (60%). Na 3 stanowiskach (30%) stan siedlisk określono jako niezadowalający U1 (Ś***e 1, Ś***e 2, T***o R***i), a tylko na 1 stanowisku (10%) jako zły U2 (To***o S***e). O złym stanie siedliska zdecydował wskaźnik *zarastanie ekspansywnymi bylinami*. Najlepiej oceniany był wskaźnik *powierzchnia* (9 ocen FV).

Generalnie, wyniki monitoringu sugerują, że siedlisko gatunku jest dobrze zachowane. Trzeba jednak podkreślić braki wiedzy dotyczące szczegółowych wymagań i preferencji siedliskowych strzępotka edypusa, które utrudniają ocenę.

Osiem stanowisk badanych było powtórnie. Dla większości (6 st.) oceny stanu siedliska pozostały bez zmian. Zmiany dotyczą 2 stanowisk. W 2014 r. na stanowisku Ś***e 2 stan siedlisk oceniono niżej U1 (poprzednio FV), ponieważ w związku z brakiem użytkowania rolniczego na teren stanowiska wkracza trzcina pospolita. Na stanowisku S***w wyższa ocena - FV (poprzednio U2) wynika z poprawy jakości siedliska na skutek użytkowania kośnego w ramach pakietu rolnośrodowiskowego.

Perspektywy ochrony

Wśród 10 monitorowanych – w obecnej fazie prac – stanowisk strzępotka edypusa, perspektywy ochrony oceniono jako dobre FV jedynie na 2 stanowiskach (20%) w Dolinie Sieniochy (A***a i Ś***e 2). Na większości stanowisk (70%) perspektywy ochrony określono jako niezadowalające U1, a na jednym (10%) jako złe (T***o S***e). Wynika to z niepewnej przyszłości, nieodpowiedniego użytkowania lub zmian degeneracyjnych siedliska, które prawdopodobnie będą narastać. Najczęściej wymienianymi negatywnymi oddziaływaniami są zmiany sukcesyjne siedlisk, zmiany stosunków wodnych oraz intensyfikacja użytkowania. Podobnie jest z zagrożeniami, z tym że tu na plan pierwszy wysuwa się intensywne koszenie.

W sumie na 8 powtórnie monitorowanych stanowisk perspektywy ochrony oceniono podobnie tylko na 3 stanowiskach (Ś***e 1, T***o R***i i T***o S***e). Gorsze oceny w 2014 r. dotyczyły 2 stanowisk (Ś***e 3, K***ń). Warto tu zwrócić uwagę, że w przypadku stanowiska K***ń przyczyną była intensyfikacja użytkowania. Na 3 stanowiskach oceny perspektyw się poprawiły (A***a, S***w, Ś***e 2). Przykładowo, na stanowisku S***w związane to było z poprawą jakości siedliska na skutek użytkowania kośnego, a na stanowisku Ś***e 2, ponieważ zanotowano tam wzrost liczby obserwowanych osobników (choć stan populacji nadal U1).

Ocena ogólna

Ocena ogólna wskazuje na niezadowalający (6 stanowisk) lub zły (4 stanowiska) stan ochrony gatunku w Polsce. Wpływ na taki wynik ma przede wszystkim stan populacji, a także perspektywy ochrony (głównie niezadowalające, na 1 stanowisku – T***o S***e - złe).

W przypadku 8 powtórnie monitorowanych stanowisk oceny pozostały bez zmian na 6 stanowiskach. Niższe oceny w 2014 r. dotyczą stanowisk K****ń i Ś***e 3, na co decydujący wpływ miały niższe obserwowane liczebności gatunku, a co za tym idzie niższa ocena stanu populacji.

Planowe i skuteczne działania ochronne nie są możliwe bez lepszego zbadania preferencji siedliskowych gatunku. Ogólnie jednak trzeba dążyć do utrzymywania otwartego charakteru siedlisk ze strukturą kępkową przy ingerencji człowieka ograniczonej do minimum. Należy unikać mechanicznego koszenia całych powierzchni stanowisk, a preferować raczej mozaikowe i rotacyjne użytkowanie.